

Instytut Pamięci Narodowej - Kielce

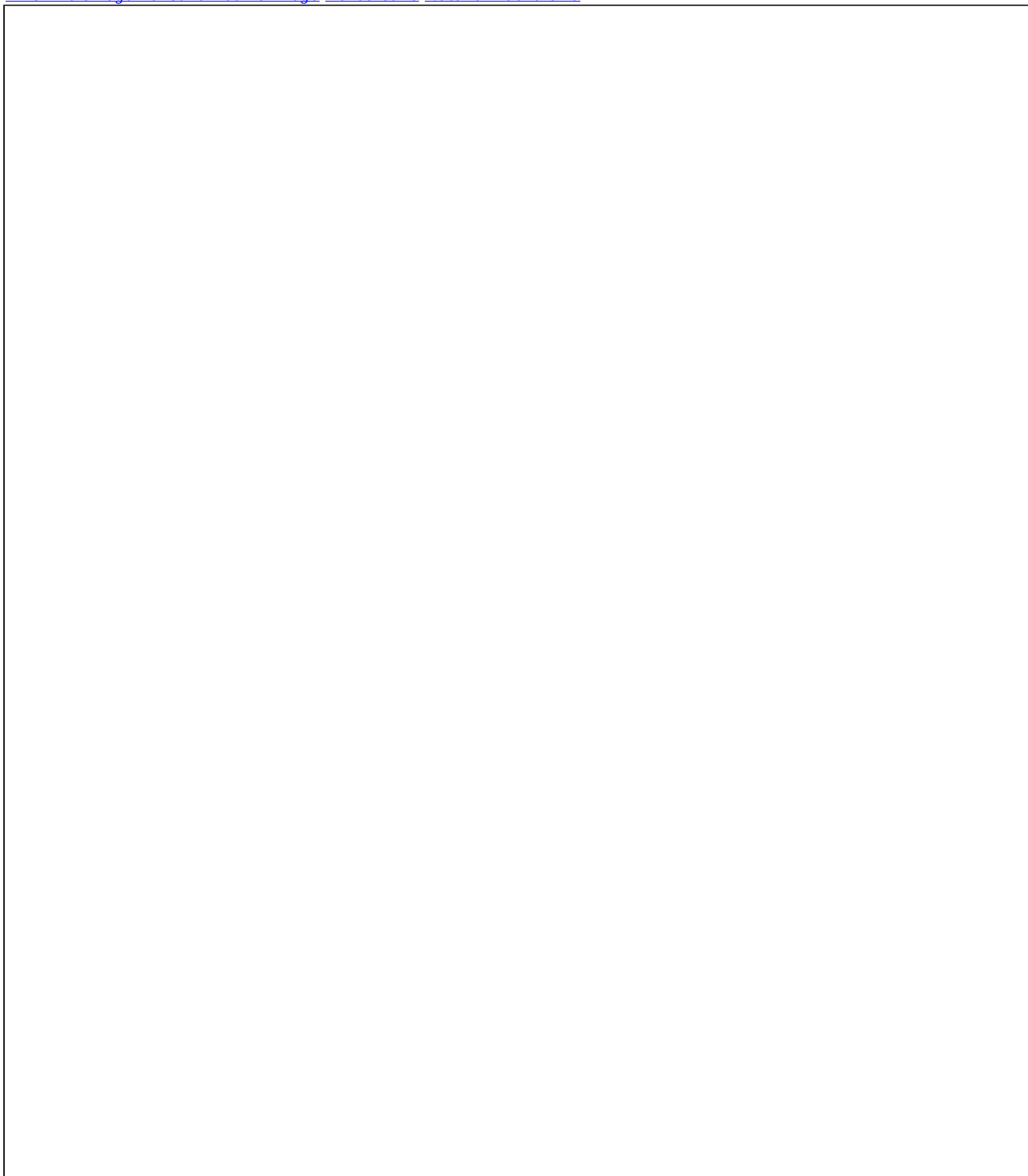
<https://kielce.ipn.gov.pl/kielce/aktualnosci/247866,Oficjalne-odsłonięcie-muralu-druhny-Natalii-Machalowej-Lopuszno-27-wrzesnia-2026.html>
19.09.2026, 00:01

Oficjalne odsłonięcie muralu drużyny Natalii Machałowej - Łopuszno, 27 września 2026

„Drużynie Natalii – w Dniu Polskiego Państwa Podziemnego” – spotkanie pod takim hasłem odbędzie się w niedzielę 27 września w Łopusznie. Będzie połączone z oficjalnym odsłonięciem muralu z wizerunkiem Bohaterki, który znajduje się na budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Łopusznie.

27.09.2026

[Dzień Polskiego Państwa Podziemnego Harcerstwo Natalia Machałowa](#)

Program uroczystości:

- 12.00 – msza św. w Kościele pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Łopusznie;
- 13.15 – odsłonięcie muralu dh. Natalii Machałowej, znajdującego się na budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Łopusznie;
- 13.45 – rozpoczęcie spotkania w Powiatowym Zespole Szkół w Łopusznie;
- 14.00 – wystąpienie prof. Adama Massalskiego (IPN Kielce) pod tytułem: „Druhna Natalia Machałowa – wybitna instruktorka ZHP”;
- 14.20 – wystąpienie dr Izabeli Bożyk (IPN Kielce) pod tytułem – „Pseudonim »Hanka«. Konspiracyjna i oświatowa działalność dh. Natalii w Łopusznie”;
- 14.40 – wystąpienie hm. Olgi Zawodnik-Purtak (ZHP) zatytułowane: „Współczesna działalność Związku Harcerstwa Polskiego”;
- 15.10 – występ artystyczny harcerzy z Chorągwi Kieleckiej ZHP;
- 15.30 – zakończenie spotkania.

Natalia Machała z d. Żurowska – życiorys

Natalia Machała z d. Żurowska to postać zasłużona dla świętokrzyskiej oświaty i harcerstwa. Urodziła się w lipcu 1916 r. wówczas w podkieleckim Białogonie. Była absolwentką Prywatnego Seminarium Nauczycielskiego Żeńskiego im. Królowej Jadwigi w Kielcach. W 1934 r. zaangażowała się w działalność harcerską, a w kolejnych latach pełniła szereg funkcji w Związku Harcerstwa Polskiego.

Po wybuchu II wojny światowej pracowała w szkole powszechnej w Łopusznie, brała również udział w tajnym nauczaniu. Wiosną 1940 r. pod ps. „Hanka” podjęła współpracę ze Związkiem Walki Zbrojnej. Służbę kontynuowała w szeregach Armii Krajowej. Była łączniczką, wywiadowcą, a także zajmowała się aprowizacją oddziałów partyzanckich stacjonujących w okolicy Łopuszna.

Po 1945 r. doświadczyła represji komunistycznych (więziona w styczniu 1947 r.). Do pracy harcerskiej powróciła po 1956 r. Z czasem – dzięki pracy i olbrzymiemu zaangażowaniu zyskała status jednego z niekwestionowanych liderów kieleckiego środowiska harcerskiego. Jeden z jej projektów – otwarty w 1969 r. Dom Harcerza w Białogonie, niezmiennie służy kolejnym pokoleniom świętokrzyskich harcerzy.

Dh. Natalia zmarła 1 grudnia 1984 r., spoczywa na cmentarzu parafialnym na Białogonie.

Dzień Polskiego Państwa Podziemnego – 27 września

Dzień Polskiego Państwa Podziemnego jest świętem państwowym, obchodzonym co roku 27 września. Uchwalone zostało 11 września 1998 r. przez Sejm RP.

27 września 1939 roku w, oblężonej przez Niemców, Warszawie gen. Michał Tokarzewski-Karaszewicz utworzył wraz z grupą oficerów WP Służbę Zwycięstwu Polski – konspiracyjną organizację wojskową, mającą kontynuować walkę przeciwko obydwu okupantom. 4 grudnia 1939 roku gen. Sikorski powołał Związek Walki Zbrojnej z siedzibą w Paryżu jako organizację wojskową o charakterze apolitycznym i ogólnonarodowym. 14 lutego 1942 roku generał Władysław Sikorski przekształcił ZWZ w Armię Krajową (AK). Jednym z głównych zadań dowództwa stało się przyspieszenie akcji scalenia wszystkich grup wojskowych w jedną organizację podległą rządowi

RP na uchodźstwie.

Najważniejszym celem AK było prowadzenie walki z Niemcami (zgodnie z możliwościami i dostępnymi środkami) oraz przygotowywanie kadr, a następnie sformowanie jednostek wojskowych w celu jawnego wystąpienia przeciw okupantowi w najbardziej sprzyjającym momencie wojny. Tajne struktury podporządkowane rządowi emigracyjnemu nazywano po wojnie Polskim Państwem Podziemnym. Drugiego takiego państwa nie było w całej Europie.

Arkadiusz Andrejkow – artysta, twórca muralu

Autorem muralu z wizerunkiem druhny Natalii Machałowej na budynku Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Łopusznie jest [Arkadiusz Andrejkow](#) (rocznik '85) – pochodzący z Sanoka malarz i twórca street-artu. Jednym z najgłośniejszych realizowanych przez tego artystę projektów z tego drugiego nurtu, jest „Cichy memoriał”, w którym wykorzystała malarski potencjał, tkwiący w starych stodołach i szopach. Ściany tych budynków wykorzystał jako podłoże malarskie i przeniósł na nie stare fotografie rodzinne, pochodzące z miejscowości, w których powstawał mural. Ten rodzaj murali został nazwany deskalami. Arkadiusz Andrejkow jest znany z wielkoformatowych prac, upamiętniających osoby ważne dla lokalnych społeczności.

Mural powstał przy dofinansowaniu także z Instytutu Pamięci Narodowej.

Wydarzenie pod patronatem honorowym Kancelarii Prezydenta RP Karola Nawrockiego.

Organizatorzy: Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Łopusznie, Delegatura Instytutu Pamięci Narodowej w Kielcach, Komenda Chorągwi Kieleckiej Związku Harcerstwa Polskiego.

Partnerzy: Gmina Łopuszno, Powiatowy Zespół Szkół w Łopusznie, Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej – Okręg Kielce.

Patronat medialny: Radio eM Kielce, Radio Kielce, Telewizja Świętokrzyska i Tygodnik Katolicki Niedziela.

Polecamy lekturę artykułów:

● [Jacek Sawicki, „Służba Zwycięstwu Polski”](#)

● [Piotr Szubarczyk, „Fenomen Państwa Podziemnego”](#)

[Plakat wydarzenia „Druhnice Natalii – w Dniu Polskiego Państwa Podziemnego” \(jpg, 224.11 KB\)](#)
[Poprzedni Strona](#)

Łopuszno

Kielce

Upamiętnienie

Zapowiedź